

A PRACTICAL GUIDE TO PREPARING MODERN CHINESE-SINHALA BILINGUAL DICTIONARIES

Ven. Nedalagamuwe Dhammadinna Thero¹

Abstract

Until the application of modern translation methodologies with dictionaries, the process of communicating and translating from Chinese to Sinhala and vice versa was very primitive from the Anuradhapura era to the 20th century in Sri Lanka. Chinese dictionaries with Sinhala language explanations are not very common to the local Sinhala language users in Sri Lanka even now. This situation occurs as a huge barrier to the development of Sinhala-Chinese language-based communication. Sinhala's dominant society needs more efficient Chinese dictionaries to carry out positive activities in the process of sociocultural, academic, and political aspects. To fulfill these requirements, there must have been preliminary studies regarding for preparing modern Chinese dictionaries for local needs. In the process of this research, it was found that typical Chinese dictionaries with Chinese definitions are not suitable for local people in Sri Lanka, though they may have certain Chinese knowledge. They may prefer Chinese dictionaries with Sinhala definitions, as such dictionaries are more convenient to use. However, typical Chinese dictionaries are more user-friendly than locally prepared dictionaries because those books are improved with modern scientific methods. There is a need to prepare Chinese-Sinhala bilingual dictionaries to improve the Chinese teaching and learning process and upgrade the Chinese working environment in Sri Lanka.

Keywords: Sinhala, Chinese, Bilingual Dictionaries, Communication

¹ Professor, Department of Modern Languages, University of Kelaniya

Email: dhammadinna@kln.ac.lk



<https://orcid.org/0009-0004-0367-1958>



Accepted the revised version: 01 December 2023. This work is licensed under C BY-SA 4.0. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

චිත සිංහල දේව භාෂා ශබ්දකෝෂකරණය පිළිබඳ ප්‍රායෝගික මාර්ගෝපදේශනයක්

සාරසංකේෂය

ශබ්දකෝෂ පදනම් කරගත් නූතන භාෂා පරිවර්තන ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන්නට පෙර ශ්‍රී ලංකාවේ අනුරාධපුර යුගයේ සිට 20වන සියවස වන තෙක් සිදුකරන ලද චිත සිංහල සහ සිංහල චිත භාෂා පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය බෙහෙවින්ම ප්‍රාථමික වූවකි. අද ද ශ්‍රී ලාංකික සිංහල භාෂා පරිශීලකයන් සඳහා භාවිත කළහැකි සිංහල භාෂාවෙන් විස්තර කරන ලද ප්‍රාමාණික චිත ශබ්දකෝෂ දක්නට නැත. මෙම තත්වය සිංහල චිත භාෂා පදනම් කරගත් භාෂා සන්නිවේදනයට බලවත් බාධාවකි. සිංහල භාෂාව මූලික පදනම කරගත් සමාජය තුළ චිත සමග සාමාජීය, සංස්කෘතික, අධ්‍යාපනික සහ දේශපාලනික පරමාර්ථ වඩාත් සාධනීය කරගනුවස් ඉහල ඵලදායිතාවකින් යුතු චිත සිංහල ශබ්දකෝෂවල අවශ්‍යතාව පවතී. මේ අනුව දේශීය අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කරනුවස් නූතන චිත ශබ්දකෝෂ සම්පාදනය කිරීම පිළිබඳ මූලික අධ්‍යයනයක් වත් සිදුකළයුතුව ඇත. මෙම පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියෙන් පැහැදිලි වන කරුණු අතර දේශීය අවශ්‍යතා සපුරාලීම පිණිස චිත සම්ප්‍රදායට අනුකූලව සකස් කළ චිත ශබ්දකෝෂ යම් චිත භාෂා දැනුමක් සහිත ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට වුවද නුසුදුසු බව හා ඒ අයට සුදුසු වනුයේ වඩා ඵලදායී සිංහලාර්ථ සහිත චිත ශබ්දකෝෂ බව යන කාරණා පැහැදිලි ව දැකගත හැකිය. කෙසේවුවද මෙරට සම්පාදිත නූතන චිත ශබ්දකෝෂවලට වඩා චිතයේ සම්පාදිත චිත ශබ්දකෝෂ නූතන විද්‍යාත්මක ගුණාංගවලින් හෙබි නිසා වඩාත් සුභාවිත වන බැවින් එම සුවිශේෂතා ද අනුගමනය කරමින් සිංහල චිත ශබ්දකෝෂ සම්පාදනය කිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ චිත භාෂා අධ්‍යාපනය දියුණු වීමට මෙන්ම රැකියා ක්ෂේත්‍ර තුළ චිත භාෂා භාවිතාව ඉහල දැමීමට ද හේතු වියහැකි අතර සිංහල භාෂාවට ආවේනික යම් සුවිශේෂ යෙදුම් ද භාවිත කරමින් චිත-සිංහල දේව භාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කළයුතු බව මෙම පර්යේෂණයෙන් පැහැදිලි වේ.

ප්‍රමුඛ පද: චිත සිංහල දේවභාෂා ශබ්දකෝෂ, සන්නිවේදනය, සිංහල භාෂාව, චිත භාෂාව

හැඳින්වීම

දූපත් රටක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාව විවිධ විදේශීය සංස්කෘතීන්ගෙන් ආභාසය හා පෝෂණය ලැබූ බව ඉතා පැහැදිලි කාරණයකි. උදාහරණයක් ලෙස දක්වතොත් ඇත අතීතයේ විසූ චිත ජාතික මුහුදු යාත්‍රිකයන් මෙරට සාමුද්‍රීය පිහිටීම අනුව ශ්‍රී ලංකාව පෙරදිග නාවුක ගමන්මගේ අවසාන නවාතැන හා හැරවුම් ලක්ෂ්‍ය බවට පත්කර ගත් හෙයින් චිත සංස්කෘතික ආභාසයන් ඇත අතීතයේ පටන් මෙරට දක්නට විය.

“හන් ළු නම් කෘතියේ දක්වා ඇති පරිදි හන් යුගයේ දී චිත මුහුදු යාත්‍රිකයින්ගේ අවසාන නවාතැන්පොලක් බවට ශ්‍රී ලංකාව පත්වූයේය. එකල ශ්‍රී ලංකාව හැඳින්වීම පිණිස ‘ස වන් බු’ යන නාමය භාවිතා කර ඇති අතර එය ශ්‍රී ලංකාවට අතීතයේ ව්‍යවහාර කරන ලද සීහදීප යන පැරණි නාමය වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය” (Dhammadinna Thero, 2017). ශ්‍රී ලංකාව අතීතයේ දී චිත ජාතික මුහුදු යාත්‍රිකයන් හා දේශගවේශකයන් අතර මේ ලෙස ප්‍රසිද්ධ වූ නිසාම සියවස් කීපයක් ඇතුළත මෙම කුඩා දිවයින හැඳින්වීම පිණිස චිත භාෂාවෙන් නම් 30ක් පමණ යොදන ලද බව දක්නට ලැබේ. “හන් යුගයේ (ක්‍රි පූ 206-ක්‍රි ව 220) සිට චිං යුගය (ක්‍රි ව 1616-ක්‍රි ව 1911) දක්වා වූ කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාව හැඳින්වීම පිණිස චිත මූලාශ්‍රවල නම් තිහකට වඩා යෙදී ඇත.” (Sobhitha, 2011) මෙම කාලවකවානුව තුළ ලංකාවාසීන් සහ චිත ජාතිකයින් අදහස් හුවමාරු කර ගන්නට ඇත්තේ භාෂා පරිවර්තකයන්ගේ මාර්ගයෙන් බවට කිසිම සැකයක් නොමැත. 5 වන සියවසේ ඉන්දියාව හරහා ශ්‍රී ලංකාවට වැඩිම කර විවිධ බෞද්ධ මූල ග්‍රන්ථ රාශියක් චිතයට රැගෙන ගිය ආ ෂිආන් හිමියෝ තම සංචාරක සමය තුළ ඉතා මැනවින් සංස්කෘත භාෂාව හදාළ අතර දක්ෂ පරිවර්තකයෙක් ද වූහ. උන්වහන්සේ විසින් පාලි හෝ සංස්කෘත භාෂාවන්ගෙන් චිත භාෂාවට පොත් 6ක් පමණ පරිවර්තනය කළ අතර එම පරිවර්තන කටයුත්තේ දී උන්වහන්සේට මූලාශ්‍ර භාෂාවන් වඩා නිවැරදිව වටහා ගැනීමට උපකාර වූයේ බුද්ධහදු නම් තේපාල භික්ෂුවක් බව චිත මූලාශ්‍රවල පැහැදිලිව දක්වා ඇත.

“උන්වහන්සේ ජිආන් බාං නගරයේ තාම වාං නම් විහාරස්ථානයේ වැඩ වාසය කරමින් බුද්ධහදු හිමියන් සමග පහත සඳහන් ධර්ම ග්‍රන්ථ පහ පරිවර්තනය කළහ. ඒවා නම් මහාසාංඝික චිතය, සංඝ භික්ෂු චිතය, සංඝ භික්ෂුණි චිතය, මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රය සහ ක්ෂුද්‍රක පිටකය යන කෘති වේ.” (Lin, 2021)

මේ පිළිබඳ වැඩි දුර විස්තර ෆා ෂී ඇන් හිමියන් විසින් රචනා කරන ලද බෞද්ධ දේශාටන වර්තා නම් කෘතියට පසුකලෙක එකතු කර ඇති ෆා ෂී ඇන් මහ තෙරුන්ගේ වර්ෂාවලිය නම් ග්‍රන්ථයෙහි මෙසේ දක්වා ඇත.

“තොංජන් යුගයේ විසූ අන්ති ශීෂී අධිරාජයාගේ දහතුන්වන වර්ෂයේ දී එනම් ක්‍රි ව 417 දී ෆා ෂී ඇන් හිමියන්ගේ වයස අවුරුදු 77ක් වන විට ද එ හිමියෝ එකදිගටම තාම වාං විහාරස්ථානයෙහි වැඩවසමින් මහා සාංඝික විනය පරිවර්තනය කිරීමේ කටයුතුවල නිරතවූහ. එම වසරේ දහවන මාසයේ පළමුවැනිදා ෆා ෂී ඇන් හිමි සහ බුද්ධහද්‍ර හිමි ජී ඇන් බාං නගරයේ ඇති තාම වාන් පන්සලේ වැඩවසමින් මහා පරිනිර්වාණ සූත්‍රය පරිවර්තනය කළහ. එවිට බුද්ධහද්‍ර හිමියන් සංස්කෘත පොත අතට ගෙන සිටි අතර පාම යුන් පරිවර්තනය ග්‍රන්ථාරූඪ කළේය. දෙසිය පනස් දෙනෙක් ඒ වටා වාඩි වී සිටියෝය. ෆා ෂී ඇන් හිමියන් පරිවර්තන කටයුත්තට සහභාගී වුවද කටයුතු බෙදා ගත් ආකාරය පැහැදිලි නැත.” (Fulu & Faxian, 2015)

ඉහත දක්වන ලද කරුණු වලින් පැහැදිලි වන්නේ එකල සිදුකරන ලද බෞද්ධාගමික භාෂා පරිවර්තන කටයුතුවල දී බුද්ධහද්‍ර හිමියන් වැනි පාලි සංස්කෘත උගතුන් ජීවමාන ශබ්දකෝෂ සේ සලකා ඒ අයගෙන් ප්‍රයෝජනය ලබාගන්නා ලද බවය. තවද ශබ්දකෝෂ ඇසුරෙන් සිදුකරනු ලබන වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන භාෂා පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය බිහිවීමට පෙර මෙම කර්තව්‍යය පුද්ගල බද්ධ ඉතා ප්‍රාථමික සහ වකු පරිවර්තන ක්‍රමයන්ට අනුව සිදු වූ බව ඉහත දක්වන ලද තොරතුරු අනුසාරයෙන් වටහා ගැනීමට අපහසු නැත. කෙසේ වුවද එවකට තත්වය එසේ වුවද වර්තමානයේ ශබ්දකෝෂ ඇසුරෙන් කරනු ලබන්නේ භාෂා පරිවර්තනය පමණක් නොවේ, අන්තර් භාෂා සන්නිවේදන කටයුතු සඳහා ද ශබ්දකෝෂ භාවිතය අත්‍යවශ්‍ය වේ.

නමුත් එබඳු අවශ්‍යතාවන් සඳහා ප්‍රයෝජනයට ගතහැකි ලෙස සංස්කරණය කරන ලද චීන සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ තවම මෙරට දක්නට නොලැබේ. විශේෂයෙන් ම චීන අකුරු මුල් කරගත් චීන වචන වලට සිංහල භාෂාවෙන් අර්ථ විග්‍රහ දක්වා ඇති ශබ්දකෝෂ මෙරට අද දක්වා ම දක්නට නොලැබේ. දැනට ශ්‍රී ලංකාවේ මුද්‍රණය වී ඇත්තේ චීන වචන සංග්‍රහ කොට සංස්කරණය කළ චීන වචන කෝෂ කිහිපයක් පමණි. චීන සිංහල හෝ සිංහල චීන ද්වි භාෂා සන්නිවේදනයට මෙම තත්වය අතිශය බාධාවකි. ශ්‍රී ලංකාව සහ චීනය අතර සාමාජීය, සංස්කෘතික, අධ්‍යාපනික සහ දේශපාලනික සම්බන්ධතා තර කරගන්නාවූ මෙම කාලය තුළ වඩාත් ඵලදායීව එම කර්තව්‍යයන් සිද්ධ කරගැනීම පිණිස සිංහල භාෂාව ව්‍යවහාර කරන සමාජය තුළ වඩා පුළුල් වශයෙන් චීන සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ පරිශීලනය කිරීමට අවස්ථා තිබිය යුතුමය.

තවත් සැලකිය යුතු කරුණක් නම් චීන භාෂාව පිළිබඳ යම් ප්‍රාමාණික දැනුමක් ඇති ශ්‍රී ලාංකික ජනතාවට වුව ද සාම්ප්‍රදායික චීන-චීන ශබ්දකෝෂවලින් වැඩි ප්‍රයෝජනයක් ගත නොහැකි වීම ය. ඒ මන්ද යත් චීන භාෂාවේ දක්නට ලැබෙන බොහෝ සංකීර්ණ අර්ථ චීන භාෂාමය විග්‍රහ පමණක් තිබෙන කෝෂ ග්‍රන්ථවලින් සිංහල පාඨකයාට පහසුවෙන් විසඳා ගත නොහැකි වීම ය. මෙම තත්වය කරුණ කොටගෙන ඉහත කී ගැටලු විසඳාගැනීම පිණිස වඩාත් විද්‍යාත්මක දියුණු චීන සිංහල ද්විභාෂා ශබ්දකෝෂ සකස් කර ගැනීම ඉතාමත් ම කාලෝචිත වේ. මේ පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී වඩාත් විද්‍යාත්මක සුගම චීන ශබ්දකෝෂ සකස් වී ඇත්තේ චීනය ඇතුළු තදාශ්‍රිත රටවල්වල බව කිවයුතුය. මේ සඳහා උදාහරණ කීපයක් පහත දක්වා ඇත. “爱” යන චීන අකුර මහජන චීන සමූහාණ්ඩුවේ මුද්‍රණය කර ඇති චීන-චීන ශබ්දකෝෂයක දක්වා ඇත්තේ මෙසේ ය,

爱(愛) ài ①喜爱;热爱;怀有 很深的感情: ~祖国 | ~人民 | ~父母 | ~子女。②特指 男女爱情: 求~ | 情~。③喜好: ~ 旅游 | ~看球赛 | ~画画。④爱护; 爱惜: ~面子 | ~公家财物。⑤容 易发生的行为或变化: ~发脾气。 (Wang, Chen & Ren, 2001)

මෙම ශබ්දකෝෂයේ ඉංග්‍රීසි හෝචියේ අනුපිළිවෙලට පෙළගස්වා ඇති චීන අකුරු පිළිබඳ විග්‍රහ මූලික වශයෙන් පහත සඳහන් පරිදි වේ, ඒවා නම් චීන අකුරේ රූපය, එහි සංකීර්ණ රූපය, තාන සමග එක්සිත්, වචනයේ විවිධාර්ථ, භාෂාව තුළ එය යෙදෙන ආකාරය සහ උදාහරණ ආදී වශයෙන් මෙහි දැකගත හැකිය. තවද මෙම ශබ්දකෝෂයේ චීන අක්ෂරවල තේරුම් විස්තර කිරීම පිණිස චීන සමාන පද භාවිත කර ඇත. මෙම ක්‍රමයට පෙළ ගස්වන ලද චීන අකුරු සහ වචන වලින් හෙබි ශබ්දකෝෂ වඩාත් නූතනවාදී හා විද්‍යානුකූල ක්‍රමවේදවලට අනුව පිළිගත් න්‍යායයන්ට අනුකූලව සකස් කරන ලද සුගම ශබ්දකෝෂ ලෙස හැඳින්වීමට පුළුවන. නමුත් මෙම ක්‍රම අනුගමනය කරමින් සංස්කරණය කරන ලද ශබ්දකෝෂ චීන භාෂාවෙන් පමණක් රචනා කර ඇති විට එම කෘති භාවිත කොට අධ්‍යයන කටයුතු කිරීමට සිංහල විද්‍යාර්ථීන්ට අපහසු ය. චීන අකුරක හෝ චීන වචනයක නිවැරදි උච්චාරණය, පදයේ අර්ථ, පද අර්ථ යෝජනය, පද, වචන හා ලිංග හේද සහ උදාහරණ වැනි මූලික කරුණු චීන භාෂාවට ආධුනික සිංහල විද්‍යාර්ථීන්ට චීන භාෂාවෙන් පමණක් රචනා කරන ලද ශබ්දකෝෂයකින් සාක්ෂාත් කරගත නොහැකිය. නමුත් යථෝක්ත ක්‍රම අනුගමනය කරමින් චීන-සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කළහොත් එම කෘති පරිශීලනය කිරීමෙන් සිංහල විද්‍යාර්ථීන්ට ඉමහත් ප්‍රයෝජනයක් අත්පත්වන බව බව පෙනේ. ඒ සඳහා උදාහරණ ලෙස ඉහත සඳහන් “爰” නම් චීන අකුරම චීනයේ සංස්කරණය කරන ලද චීන-ඉංග්‍රීසි ශබ්දකෝෂයක විස්තර කර ඇති ආකාරය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් වටහා ගැනීමට අපහසු නැත. මෙම චීන-ඉංග්‍රීසි ශබ්දකෝෂය සංස්කරණය කිරීමේ දී අනුගමනය කරන ලද ක්‍රමවේද නිසා ඒවා භාවිත කරන විට පදවල අර්ථ වඩා පහසුවෙන් අවබෝධ කර ගැනීමට විද්‍යාර්ථීන්ට හැකියාව ලැබෙන බව පහත සඳහන් උදාහරණෙන් පැහැදිලි කරගත හැකිය. ඉංග්‍රීසි භාෂාව පිළිබඳ සැලකියයුතු දැනුමක් සහ චීන භාෂාව පිළිබඳ මූලික අවබෝධයක් ඇති අයෙකුට මෙම උදාහරණයෙහි අන්තර්ගත කරුණු වටහා ගැනීමට අපහසු නැත.

爰 ài <动> ① love; have affection for; ~孩子/父母 love one's children/parents || ~和平 love peace || ~科学 possess a fondness for science || ~祖国, ~人民 love one's country and its people || 赢得~ earn/gain/win sb's love || ~得死去活来 be madly in love (with sb); be head over heels in love (with sb); be every inch in love (with sb) || 炽热的~ burning love || 对祖国的~ one's love for his country || 夫妻/父母之~ conjugal/parental love || 永恒的~ lasting/undying/eternal love || 真~ true love || 真诚的~ genuine love/affection || 让世界充满~。 Fill the world with love. || 人人都需要~和理解。 Everyone needs love and understanding. || 不能自~, 焉能~人。 He that is ill to himself will be good to nobody. ⇨ 宠~; 恋~; 相~ ② cherish; treasure; value; hold dear; ~集体荣誉 cherish the good name of the collective ⇨ ~面子; ~惜 ③ like; be fond of; be keen on; ~吃辣 love hot pepper; bear a liking for hot food || ~出风头 be fond of the limelight || ~干净 like cleanliness || ~享受 be a lover of pleasure || ~音乐 be keen on music; love music || ~游泳/玩 love to swim/play; love swimming/playing || 不~吃海鲜 have no stomach for seafood || 说实话, 我不太~做饭。 Frankly, I am not very keen on cooking. || 他~运动。 He is athletically active. || 她~穿高跟鞋。 She is not much of one for heels. ④ be apt (to do); be in the habit of; ~发脾气 be short-tempered; be apt to lose one's temper || ~感冒 be liable to catch (a) cold; be susceptible/prone/vulnerable to cold || ~唠叨 have a tendency to talk too much || 不~说话 be quiet/reticent/silent/taciturn; be a person of few words || 春天~刮风。 It is quite windy in spring. || 她~头痛。 She gets headaches easily. || 这孩子夜里~哭。 The baby often cries at night. || 这种水果~坏。 This fruit does not keep well/last long.

(Hui et al., 2003)

සිංහල භාෂාව මව් බස කරගත් විද්‍යාර්ථීන්ගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස චීන-සිංහල ද්විභාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කරන විට සලකා බැලියයුතු ප්‍රධාන කාරණා තුනක් තිබෙන බව සැලකිල්ලට ගතයුතු ය. මේ සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් කළහැකි පළමු කරුණ නම් චීන භාෂාව චීන-විදේශීය භාෂා පවුලට අයත් වන බව සහ සිංහල භාෂාව ඉන්දු ආර්ය භාෂා පවුලට අයත් වන බව ය. මේ නිසා චීන සිංහල භාෂා දෙක අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සමාන භාෂා ලෙස සැලකීමට නුපුදුවන. දෙවන කරුණ නම් චීන භාෂාව විවිධ වර්ණාශීම් වලට පාත්‍ර නොවන නමුත් සිංහල භාෂාව විවිධාකාර වර්ණාශීම් වලින් යුක්ත වන බව ය. මෙම තත්ත්වය කරුණ කොටගෙන එම භාෂාවන්ගෙන් ශබ්දකෝෂයක් සංස්කරණය කරන විට සමාන ව්‍යාකරණ ලක්ෂණ සහිත පද සොයාගත නොහැකි වේ. තුන්වන කරුණ නම් මෙම භාෂා දෙක එකිනෙකට වෙනස් භාෂා පවුල් වලට අයත් වුව ද චීන සහ සිංහල භාෂා දෙකෙහිදීම නාම, ක්‍රියා, විශේෂණ, අලංකාර සහ අව්‍යය ආදී පද ද තිබෙන බව ය.

විදේශ භාෂාවක් ලෙස චීන භාෂාව හැදෑරීමට බලාපොරොත්තු වන සිංහල විද්‍යාර්ථීයෙකුට මූලික ම අවශ්‍ය වන්නේ චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂයක් බව ප්‍රායෝගිකව වටහා ගැනීමට අපහසු නැත. මේ නිසා පළමු කොට ම චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂයක් සකස් කිරීම පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම වඩාත් ප්‍රයෝජනවත් විය හැකිය.

භාෂා දෙක අතර පවතින මෙම විශේෂතා කරුණ කොටගෙන චීන සහ සිංහල භාෂාවන්ගෙන් සංස්කරණය කරනු ලබන ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂවල මූලික වචනමාලාවට ගැලපෙන වඩාත් සුදුසු අර්ථ තෝරා ගැනීමේදී විවිධ ගැටළු පැන නගී. එකම භාෂා පවුලකට අයත් භාෂා දෙකකින් ද්විභාෂා ශබ්දකෝෂයක් සකස් කිරීමේදී අදාළ භාෂා දෙකටම සමාන ධාතු, ප්‍රත්‍ය හා පද ආදිය ඇසුරෙන් වඩා සුගම ශබ්දකෝෂයක් පිළියෙල කරගත හැකිය. නමුත් එකිනෙකට අසමාන භාෂා පවුල් දෙකකට අයත් භාෂා දෙකක ද්විභාෂා ශබ්දකෝෂයක් සකස් කිරීමේදී ගැලපෙන වචන තෝරා ගැනීම වඩාත් අපහසු ය. තවද වර්ණාශීම් පදවලට සමාන තේරුම් දෙන වචන චීන භාෂාවෙන් සපයා ගැනීම ද බරපතල ප්‍රශ්නයකි, මේ නිසා චීන භාෂාවට අදාළ ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කරන විට චීන වචනවලට ගැලපෙන වඩාත් නිවැරදි සිංහල අර්ථ සහිත පද තෝරා ගැනීම පිණිස යම් ආකාරයක අර්ථ මුල් කරගත් වචන වලට මුල්තැන දී කටයුතු කිරීමට උත්සාහවත් විය යුතුය. තවත් විශේෂයෙන්ම තේරුම් ගතයුතු කාරණයක් නම් චීන අකුරු සහ වචනවල තේරුම් දැක්වීමේ දී ඒවා සිංහල භාෂාවෙන් පමණක් ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන බව ය. විදේශ භාෂාවක් ලෙස චීන භාෂාව ඉගෙන ගන්නා සිංහල අයෙකු චීන අකුරු සහ වචන චීන භාෂාවෙන් ද තේරුම් ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වන අතර චීන භාෂාවෙන් ඒවා යොදන ආකාරය ද අනිවාර්යයෙන් ම දැනගෙන සිටිය යුතුය.

නිගමන හා නිර්දේශ

ඉහත සඳහන් විග්‍රහයන්ට අනුව චීන-සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂයක් සකස් කර ගැනීම සඳහා මූලික වශයෙන් අනුගමනය කළහැකි ක්‍රමවේදය සැකවින් මෙසේ දැක්වීමට පුලුවන. 1. චීන අකුරෙහි නූතන රූපය 2. චීන අකුරෙහි සංකීර්ණ රූපය 3. චීන අකුරෙහි උච්චාරණය (චීන්යින්) 4. චීන අකුරෙහි තේරුම් සංඛ්‍යාව ඉලක්කමෙන් 5. එම තේරුම් අයත් වන්නේ කුමන පද වර්ගයකටද යන්න 6. චීන අකුරෙහි තේරුම් සිංහල භාෂාවෙන් 7. චීන අකුරෙහි තේරුම් චීන භාෂාවෙන් 8. චීන උදාහරණ.

මෙම ක්‍රමවේදයට අනුකූලව සකස් කරන ලද චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂයක මූලික අන්තර්ගතය මෙලෙස දැක්වීමට පුලුවන.

爱(愛)ài①[动] අඤ්ඤ, 对人或事物有很深的感情: ~祖国 | ~人民 | 他~上了一个姑娘。②[动] කැමැතිය, 喜欢: ~游泳 | ~劳动 | ~看电影。③[动] රකිනවා, 爱惜; 爱护: ~公物 | ~集体荣誉。④[动] යමක් නිතර නිතර සිදුවෙනවා, 常常发生某种行为; 容易发生某种变化: ~哭 | 铁~生锈。⑤(Ai)[名] වසගමකි, 姓。

වඩාත් ප්‍රායෝගික චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂයක් සකස් කරන්නට බලාපොරොත්තු වන්නේනම් චීන අකුරක තේරුම් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු එම අකුරෙන් ආරම්භ වන චීන වචනවල තේරුම් ද විස්තර කළයුතුය. මෙහි දී අනුගමනය කළයුතු ක්‍රමවේදය වන්නේ ඉහත සඳහන් කරන්නට යෙදුන චීන අකුරු විස්තර කිරීමේ පිළිවෙල ම බව කිවයුතුය. ඒ අනුව සකස් කරන ලද චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂයක උදාහරණයක් පහත සඳහන් කර ඇත.

爱(愛)ài①[动] ආදරෙයි, 对人或事物有很深的感情: ~祖国 | ~人民 | 他~上了一个姑娘。②[动] කැමතියි, 喜欢: ~游泳 | ~劳动 | ~看电影。③[动] රකිනවා, 爱惜; 爱护: ~公物 | ~集体荣誉。④[动] යමක් නිතර නිතර සිදුවෙනවා, 常常发生某种行为; 容易发生某种变化: ~哭 | 铁~生锈。⑤(Ai)[名] වාසගමකි, 姓。

【爱不释手】àibùshìshǒu බලවත් කැමැත්ත නිසා අත්හැරීමට අකමැතියි, 喜爱得舍不得放下。

【爱…不…】ài…bù… එකම ක්‍රියාපදය ද්විත්ව වී ඒවා මූලට මෙම පද යෙදී කුමක් වුවද කම් නැත යන අකමැතිවම ප්‍රකාශ වන යෙදුමකි, 分别用在同一个动词前面, 表示无论选择哪一种都随便, 含不满情绪: ~管~管 | ~说~说 | ~来~来 | ~参加~参加。

【爱财如命】àicáirú mìng ධනයට හා වස්තුවට පණ මෙන් ආදරය කරනවා, 形容非常吝啬或贪财。

【爱巢】àicháo[名] නව නිවහන, නව යොවුන් විවාහක යුවලකගේ වාසනාවන්ත පවුල් පිවිසය, 指新房, 也指年轻夫妻的幸福家庭。

【爱称】àichēng[名] ආදරයෙන් කරන ආමන්ත්‍රණය, 表示喜爱、亲昵的称呼。

චීන-සිංහල ශබ්දකෝෂ සකස් කරන විට නිතරම මුහුණ දෙන්නට සිදුවන බරපතල ගැටළුවක් වන්නේ බොහෝ පාරිභාෂික පද සැලකිය යුතු දිගකින් යුක්ත වීම ය. මේවා යම් ආකාරයකින් කෙටි යෙදුම් බවට පත්කර ගතහොත් එය ශබ්දකෝෂ පරිහරණය කරමින් කෙරෙන ඉදිරි අධ්‍යයන හා පර්යේෂණ කටයුතුවලට මනා පිටිවහලක් වනු නොඅනුමාන ය. මෙහි දක්වා ඇත්තේ නිතරම භාවිත වන පාරිභාෂික පද සමූහයකි. ඒවා නම් “名, 英, 方, 波斯, 阿拉伯, 前缀, 梵, 见, 拟声, 叹, 形, 同, 助, 注, 动, 介, 副, 口, 旧, 代, 见” ඒ අනුව සුගම ශබ්දකෝෂයක් සකස් කරන විට පහත දැක්වෙන ආකාරයේ කෙටි යෙදුම් පෙළක් යෙදීමට පුළුවන.

Abbreviations

- [名] නාම පදය
- 英 ඉංග්‍රීසි භාෂාව
- 〈方〉 උපභාෂාව
- 波斯 ජර්සියානු භාෂාව
- 阿拉伯 ආරාබි භාෂාව
- 前缀 උපසර්ගය
- 梵 සංස්කෘත භාෂාව
- 见 බලන්න
- [拟声] ශබ්දානුකරණ පද
- [叹] විශ්මයාර්ථවාචී පදය
- [形] විශේෂණ පදය
- 同 සමාන යි
- [助] ආධාරක පදය
- [注意] අවධානය පිණිසයි
- [动] ක්‍රියා පදය
- [介] නිපාත පදය
- [副] ක්‍රියා විශේෂණය
- 〈口〉 කථිත භාෂාව
- 旧读 පැරණි උච්චාරණය
- [代] ස්ථානාම පදය
- 见下 පහත බලන්න

ශ්‍රී ලංකාව තුළ චීන-සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කිරීම කාලෝචිත කටයුත්තක් වන බැවින් ඒ සඳහා කටයුතු කළයුත්තේ විද්‍යාත්මක පදනමක් යටතේ බව අවබෝධ කරගත යුතුය. ඒ පිළිබඳ අනුගමනය කළයුතු ක්‍රමවේද වෙනත් චීන ශබ්දකෝෂ සමඟ සංසන්දනය කිරීමෙන් වටහා ගැනීමට

අපහසු නැත. නමුත් සිංහල භාෂාවට ආවේණික යම් සුවිශේෂ යෙදුම් ද භාවිත කරමින් චීන-සිංහල ද්වි භාෂා ශබ්දකෝෂ සංස්කරණය කළයුතු බව මෙම පර්යේෂණයෙන් පැහැදිලි වේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

Dhammadinna, N. (2017) The Relations between Sri Lanka and China from Han Dynasty to the Present. In H. M. G. S. Palihakkara (Ed.), *The Island of the Lion and the Land of the Dragon - Essays on Sri Lanka-China Relations*. Pathfinder Foundation.

Sobhitha, M. (2011). *Names of Sri Lanka as Revealed through Ancient Chinese Sources*. Proceedings of the Peradeniya Research Sessions, Sri Lanka.
<http://dlib.pdn.ac.lk/bitstream/1/6496/1/M.%20Sobhitha%202011.pdf>

Lin fen re bao [Lin fen daily]. (2021). *Fo guo ji dan sheng ji* [Records of Buddhist Kingdoms. Birth records] http://paper.lfxww.com/html/2021-08/09/content_105757_13738563.htm

“他在建康道场寺和佛驮跋陀罗共同译出的有下列五部：《摩诃僧祇律》四十卷、僧祇比丘戒本》一卷、《僧祇尼戒本》一卷、《大般泥洹经》六卷、《杂藏经》勘同《鬼问目连经》一卷）。”

Fu lu er: Faxian dashi nianpu[The Chronical of Ven. Fa Xian]
http://fowap.goodweb.net.cn/news/news_view.asp?newsid=68243

“—东晋安帝义熙十三年，公元四一七年 法显七十七岁继续在道场寺翻译《摩诃僧祇律》。十月一日，法显与佛陀跋陀罗等在建康道场寺开始翻译《大般泥洹经》。于时，佛陀跋陀罗手执梵本，宝云传译，在座有二百五十人。法显参加了翻译活动，但具体分工不详。”

Wang, J. H., Chen, M. & Ren, L. Q. (2001). *Shiyandai shiyong Hanyu sedian* [Modern practical Chinese dictionary]. Shanghai Yuandong chubanshe.

Hui, Y. (2003) *shin sheji han ying da sedian* [New century Chinese English Dictionary] Waiyu jiaoxue yu yanjiu chubanshe